

FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Araştırma Makalesi / Research Article

Sönmez, Y. ve Kılıç, E. (2020). Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Kastamonu Üniversitesi Örneği, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 479-497.
DOI: 10.30783/nevsosbilen.676553

Geliş Tarihi: 15.01.2020
Kabul Tarihi: 01.12.2020
E-ISSN: 2149-3871

Öğr. Gör. Yahya SÖNMEZ
Kastamonu Üniversitesi, Daday MYO, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık
yahyasonmez@kastamonu.edu.tr
ORCID No: 0000-0003-1486-2456

Öğr. Gör. Ethem KILIÇ
Bingöl Üniversitesi, Bingöl Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık
ekilic@bingol.edu.tr
ORCID No: 0000-0002-6247-9024

ÖZ

Finansal okuryazarlık, bireylerin paranın kullanımı ve yönetimi konusunda, gelirlerini yatırımlara dönüştürme ve bütçelerini yönetebilme konusundaki yetkinliğidir. Geleceğimizi şekillendirenlerin öğrencilerimiz olması nedeni ile bu araştırma, Kastamonu Üniversitesindeki Bankacılık ve Finans öğrencilerine yönelik yapılmıştır. Bu çalışmamızdaki amaç, öğrencilerin finansal okuryazarlık, finansal bilgi ve finansal tutum ile ilgili davranışlarını araştırmaktır. Öğrencilerin demografik özellikleri frekans dağılımlarıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Ki-kare analiziyle demografik özellikler ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda finansal okuryazarlık başarı seviyeleri ile demografik özelliklerden sadece yaş ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Diğer tüm demografik özellikler ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasındaki ilişki anlamlıdır. Ayrıca, Finansal bilgi ve finansal tutum ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasındaki ilişki de anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Bilgi, Finansal Tutum.

A RESEARCH ON DETERMINATION OF FINANCIAL LITERACY LEVELS: CASE OF KASTAMONU UNIVERSITY

ABSTRACT

Financial literacy is the competence of individuals in the use and management of money, the ability to convert their income into investments and manage their budgets. This research has been conducted for the students of Banking and Finance at Kastamonu University since our students are shaping our future. The aim of this study is to investigate students' behaviors related to financial literacy, financial knowledge and financial attitude. The demographic characteristics of the students were determined by frequency distributions. The relationship between demographic characteristics and financial literacy achievement levels was investigated with chi-square analysis. As a result of the analyzes, no significant relationship was found between financial literacy achievement levels and demographic characteristics only age and gender. The relationship between all other demographic characteristics and financial literacy achievement levels is significant. In addition, the relationship between financial knowledge and financial attitude and financial literacy achievement levels was found to be significant.

Keywords: Financial Literacy, Financial Knowledge, Financial Attitude.

1. GİRİŞ

21. Yüzyılda serbest piyasa ekonomisinin yaygınlaşması ile birlikte finansal okuryazarlık önem arz etmektedir. Finansal okuryazarlık; birey, toplum ve ülke ekseninde ele alınan bir konudur. Finansal okuryazarlık para yönetimi konusunda bilgili, akılcı ve etkin karar verme becerisine sahip olmaktır (Cihangir ve Ergin, 2015, s.493). Finansal okuryazarlık, bireylerin ve işletmelerin para kullanımında ve yönetiminde bilgi ile hareket etmesi ve değerlendirmesidir. Ayrıca bireyler, finansal araçların kullanımında yine finansal bilgi ve finansal perspektif ile karar verebilmelidir. Bu doğrultuda alınan finansal kararlar daha etkin ve gerçekçidir. Diğer bir ifade ile bireylerin ve işletmelerin gelirlerini, tasarruflarını ve yatırım kararlarını değerlendirmek ve bütçelerinin gerçekçi bir şekilde planlama yapmasını sağlamak bu kararlar için önemlidir (Contuk, 2018, s.116). Finansal okuryazarlık, finansal araçlar, finansal kurumlar ve finansal planlamaları içeren geniş kapsamlı bir kavramdır (Xu ve Zia, 2012, s.2).

Finansal kuruluşların artması ile birlikte bireylerin krediye ulaşma durumları da kolaylaşmış ve her geçen gün daha da kolay hale gelmektedir. Borçlanma oranları her geçen gün artmaktadır. Ayrıca finansal piyasalardaki düzenlemeler ve teknolojik gelişmeler, bireyin finansal fırsatlarını artırmasının yanı sıra finansal kararların alınmasını da zorlaştırmaktadır (Mahdzan ve Tabiani, 2013, s.41). Bireyler elde ettiği gelirlerin tamamını harcamazlar, bu doğrultuda tüketim ve tasarruf dengesini sağlamaları, finansal riskleri ve alternatifler arasında doğru seçimin yapılmasını finansal okuryazarlık bilgileri ile sağlayabilirler. Finansal okuryazarlık bilgisine sahip olan bireyler kredi kartı kullanımının, emeklilik planlarının yapılmasının ihtiyaç ve diğer kredilerinin kullanımının hangi zaman diliminde ve hangi finansal kuruluştan alınmasının daha avantajlı olduğunu tespit edebilir. Finansal okuryazarlık bilgisi yüksek olan bireylerin finansal riske maruz kalma seviyelerinin daha düşük olduğu söylenebilir. Çünkü sahip oldukları finansal bilgi ile daha rasyonel karar verebilirler.

Bireyin finansal okuryazarlık bilgisine sahip olduğunu söyleyebilmek için, bireyin banka hesabında gelir gider dengesini sağlayabilmesini gerekir. Ayrıca bütçe hazırlamasını, geleceğe yatırım yapmasını, borç almaktan kaçınmasını veya borçlarını ödeyebilmek için stratejileri öğrenmeli ve geliştirmelidir (Marcolin ve Abraham, 2006, s.2). Finansal okuryazarlık, temel ve ileri düzey finansal okuryazarlık olmak üzere iki farklı şekilde sınıflandırılmıştır. Temel finansal okuryazarlık; bireylerin faiz oranlarını anlaması, enflasyonun etkilerini kavraması ve risk çeşitliliğini algılaması şeklinde ifade edilmektedir. İleri düzey finansal okuryazarlık ise faiz oranlarının hesaplanması, bono fiyatları ve hisse senedi piyasasının değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Durmuşkaya ve Kavas, 2018, s.926.). Yani temel finansal okuryazarlık için ekonomi bilimine hakim olması ve ekonomik gelişmeleri okuyabilmesi gerekmektedir. Bireyin risk ile getiri arasındaki ilişkinin birbirlerini nasıl etkilediğini, riskin çeşitlendirilmesi gibi temel düzeyde finansal bilgilere sahip olması gerekir.

Bireylerin sınırlı miktarlarda geliri bulunmakta ve sınırsız ihtiyaçları vardır. Bu nedenle bireyler ellerinde bulunan gelir ile maksimum fayda sağlama yollarını aramalıdır. Bunun için finansal okuryazarlık bilgisine ihtiyaç duyulmaktadır. Finansal okuryazarlık bilgisi günlük ihtiyaçlarımızda bile gerekli olan bir bilgidir. Bu nedenle finansal okuryazarlık bilgisi, toplumun her kesiminde ve her yaş grubunu ilgilendirmektedir. Aileler çocukları adına belli bir yaşa kadar finansal kararlar almaktadırlar. Oysa finansal kararlar bireyin çocukluk yaşlarında başlayıp yine bireyin ömrünün sonuna kadar devam etmektedir. Bu nedenle çocuklara eğitimlerinde finansal okuryazarlık bilgisi verilmelidir. Maalesef ülkemizde bu eksiklik söz konusudur. Ülkemizde belli alanlarda bu eğitimlere yer verilmiştir. Ülkenin geneli ile kıyasladığımızda çok küçük bir orana tekabül etmektedir, bu ise yetersizdir.

Ülkemizde hızla büyüyen genç bir nüfus kitlesi bulunmakta ve bu genç nüfusun çoğunluğu üniversite okumak amacıyla ailelerinden ayrı yaşamaktadırlar. Bu gençlerin gelir ve gider dengesinin sağlanması oldukça önem arz etmektedir. Bu nedenle gençlerin finansal okuryazarlık bilgisi ölçülmeli, finansal alışkanlıkları ve davranışları hakkında bilgi elde edilmelidir. Çalışmada Kastamonu Üniversitesi öğrenim gören öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Huston (2010), finansal okuryazarlığın finansal eğitimle ilişkisini araştırmak amacıyla son yıllarda yapılan çalışmalardan faydalanarak yaygın bir şekilde kabul edilen finansal okuryazarlık araçlarını belirlemiştir. Lusardi ve Mitchell (2011) ise finansal okuryazarlığın bilgi düzeyini belirlemeyi amaçlamışlardır. Elde edilen bulgulara göre gençler, kadınlar ve eğitim seviyesi düşük olanların finansal okuryazarlık düzeylerinin de düşük olduğu saptanmıştır. Adeleke (2013), yaptığı çalışmada öğrencilerin demografik faktörlerinin finansal okuryazarlığı nasıl etkilediğini incelemiştir. Öğrencilerin cinsiyeti, finansal okuryazarlık düzeyini etkilememektedir. Fakat öğrencilerin yaşları ve sınıfları ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Finansal okuryazarlık, finansal refah ve finansal endişeler arasındaki ilişkiyi araştıran Taft vd. (2013), yaş ve eğitim ile finansal okuryazarlık ve maddi refah arasındaki ilişkiyi pozitif olduğunu belirlemişlerdir. Bekârların evlilere göre kadınların da erkeklere göre daha az okuryazar olduğu tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlığı yüksek olanların finansal refahı daha yüksek ve finansal kaygıları daha azdır.

Abdullah ve Chong (2014), İslami finansal ürün ve hizmetlerle ilgili olarak finansal okuryazarlık konusunda yeterli çalışma olup olmadığını tespit etmek ve aynı zamanda insanların finansal okuryazarlığını etkileyen faktörlerde farklılıklar konusunda yeterli çalışma olup olmadığını belirlemek için bir araştırma yapmışlardır. İslami finans yeni bir alan olduğundan, insanların İslami finansal kavramlar ve ürünler hakkındaki okuryazarlık seviyesini belirlemek için daha fazla çalışma yapılmalıdır. Aynı zamanda İslami finansal okuryazarlık seviyesini ölçmek için tasarım araçlarına da bakılmalıdır. Kanadalıların finansal okuryazarlık ile emeklilik planlaması arasındaki ilişkisini ele alan Boisclair, Lusardi, ve Michaud, (2017), finansal okuryazarlık ile emeklilik planlaması arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca Mourine, Ambrose ve Fredrick (2017), Kenya'daki devlet kurumlarında çalışanların finansal okuryazarlık bilgisinin emeklilik planlaması üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Kenya'da devlet kurumlarında çalışanların finansal okuryazarlık bilgisi, emeklilik için finansal hazırlığı olumlu yönde etkilemektedir.

Saraç (2014), finansal okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek için yapılmıştır. Öğrencilerin temel finans sorularındaki bilgi düzeyi kavramlar bazında farklılık göstermektedir. Öğrencilere sorulan basit finans soruları analiz edildiğinde bazı finans kavramlarının çoğunluk tarafından bilindiği, bazı kavramların ise birbirine karıştırıldığı ya da çok iyi bilinmediği ortaya çıkmıştır. Buna göre basit faiz, en çok bilinen kavramlar iken enflasyon en az bilinen kavramlardır. Oysa öğrenciler en çok enflasyon kavramını biliyoruz derken temel finans sorusunda en az cevapladıkları enflasyon sorusudur. Dolayısıyla güncel bir kavram olan enflasyonu sadece kulaktan dolma şeklinde bildikleri ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin birçoğu duydukları kavramları bilmedikleri halde biliyorum demektedirler. Bununla birlikte öğrencilerin temel finans kavramlarını doğru cevaplamalarında sınıf düzeyinde bir farklılık olmadığı, cinsiyet ve aldıkları eğitim türüne göre de bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının düşük olduğu ve daha önce yapılan çalışmaların çoğuna paralel olarak, öğrencilerin bu durumun farkında olmadıkları ortaya çıkmaktadır. Finans dersi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi ise hiç almayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Nihai sonuç olarak, öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri düşük olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın hipotezleri olarak, cinsiyet, yaş, eğitim ve sınıfa göre finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Barmaki (2015), bu çalışmada üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek, finansal davranış ve finansal tutumları ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık sorularının %53,62'sine doğru cevap verdikleri ve finansal okuryazarlık düzeylerinin ise orta düzey olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin erkeklerin kadınlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Cinsiyet ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ve sadece öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile öğrenim gördükleri fakülte ve ana alan değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu tespit etmiştir. Çalışma kapsamında ele alınan hipotezlerin sonuçları şu şekildedir; öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyete, öğrenim gördükleri sınıfa, anne ve babanın öğrenim düzeyine, aylık hane halkı gelirine, öğrenim gördükleri

ana alan ve fakülteye göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ve öğrencilerin finansal tutumlar ile finansal davranışları arasında da anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmıştır. Hipotezler sonucunda, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrenim gördükleri sınıf, öğrenim gördükleri ana alan ve öğrenim gördükleri fakülte arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit ederek; öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi ile cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi, aylık hane halkı geliri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Son olarak öğrencilerin finansal tutumları ile finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Kılıç ve diğerleri (2015) tarafından finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla 480 öğrenci üzerinde yürütülen çalışmada; ankete katılan öğrencilerin finansal okuryazarlık genel başarı seviyesi %48,0 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada erkek katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyinin kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu, internet bankacılığı ve kredi kartı kullanımının finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde etkili olduğu, katılımcıların finansal okuryazarlıkla ilgili yüksek seviyede bilgiye sahip oldukları alanın bireysel bankacılık, en az bilgiye sahip oldukları alanın ise yatırım alanı olduğu bulunmuştur.

Özdemir ve diğerleri (2015) tarafından finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla 221 öğrenci üzerinde yürütülen çalışmada; öğrencilerin %58,8'inin finansal okuryazarlık düzeyleri yüksek, %26'sının finansal okuryazarlık düzeyleri orta ve %6,8'inin finansal okuryazarlık düzeyleri ise düşük olarak belirlenmiştir.

Barış (2016), çalışmasında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin bireysel bütçeleme üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda finansal okuryazarlık düzeyi ile bireysel bütçeleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ayrıca araştırmaya katılanların temel finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu, fakat ileri düzey finansal okuryazarlıklarının yüksek olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise, finansal okuryazarlığın erkeklerde kadınlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Danışman, Sezer ve Gümüş (2016) ise üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya katılanların temel finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduklarını saptamışlardır. Ayrıca Şamiloğlu, Kahraman ve Bağcı (2016), üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık davranışlarını belirlemek amacıyla Erciyes Üniversitesi öğrencilerine anket uygulamışlardır. Araştırmada iki farklı örneklem seçilmiştir. Bir grup işletme bölümü öğrencileri iken, diğer grup ise farklı bölümlerde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Sonuç olarak işletme bölümü öğrencilerinin ve erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mevsim (2016) tarafından üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik çalışmasını Erzincan Üniversitesi öğrencilerine anket yardımıyla yapmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespiti ve finansal okuryazarlığın demografik özelliklerle ilişkisini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada finansal okuryazarlık başarı düzeyi %59 olarak bulunmuştur. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna varmıştır. Çalışmanın sonucunda ise çalışmaya katılan öğrencilerin orta düzeyde finansal okuryazar olduğu ve finansal okuryazarlık düzeylerinin demografik özelliklere göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında ele alınan hipotezler şu şekildedir; finansal okuryazarlık başarı düzeyleri ile okumuş oldukları sınıf ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığıdır. Elde edilen sonuca göre finansal okuryazarlık başarı düzeyleri ile öğrencilerin okumuş oldukları sınıf ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğudur.

Yardımcıoğlu ve Yörük (2016) tarafından finansal farkındalık ve finansal okuryazarlık durumları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucunda finansal farkındalık ve finansal okuryazarlık arasında pozitif bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Ayrıca finansal farkındalık ve finansal okuryazarlık arasında doğru orantının olduğu söylenebilir. Sakarya Üniversitesi, İşletme bölümü örneğinde öğrencilerin demografik faktörlerinin finansal okuryazarlık bilgi düzeyi üzerindeki etkilerini inceleyen Tuna ve Ulu (2016) ise öğrencilerin cinsiyetine, yaşına ve sınıfına göre farklılıklar olduğunu saptamıştır. Er ve Taylan (2017) ise, lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini finansal erişim, bilgi, tutum ve davranışlarından hareketle belirlemeye çalışmışlardır. Yapılan analizler sonucunda finansal okuryazarlık düzeyini, öğrencinin okuduğu lise türü, cinsiyeti, okuduğu sınıfa göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Aksoylu ve diğerkleri (2017), Kayseri ilinde yaşıyan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmüş ve bireylerin finansal okuryazarlıkları ile demografik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştirlerdir. Bu amaçla Kayseri ilinde yaşıyan 400 kişiye anket yöntemi kullanılmış olup, çalışma sonucunda bireylerin finansal okuryazarlık ile tüm demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğı belirlenmiştir. Ayrıca bireylerin ödenen faiz ve paranın zaman değeri gibi bazı temel finansal konular hakkında bilgi sahibi olmalarına karşın yeterli düzeyde finansal okuryazar olmadıkları sonucunu belirtmişlerdir.

Bayrakdaroğlu ve Bilge (2018), kadınların finansal okuryazarlık eğitimi alması sonucunda yatırımlar üzerindeki etkisini belirlemeye çalışmışlardır. Aynı zamanda demografik faktörlerin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini de belirlemeyi amaçlamışlardır. Yapılan analizler neticesinde kadınlarda finansal eğitimin finansal okuryazarlığı etkilediğı saptanmıştır. Elde edilen bir diğerk sonuç ise, demografik faktörler (yaş ve mezuniyet derecesi) açısından farklılık olduğı tespit edilmiştir. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümünde okuyan öğrencilerin üniversitede aldıkları derslerin finansal bilgi birikimlerini nasıl etkilediğini belirlemeyi amaçlayan Contuk (2018), öğrencilerin temel düzeyde finansal okuryazarlık bilgisine sahip olduğunu tespit etmiştir. Fakat ileri düzey finansal okuryazarlık bilgisi için alınan eğitimler yetersiz kalmıştır. Ayrıca demografik faktörlerin finansal okuryazarlık bilgisini etkilediğı de saptanmıştır.

Haydari (2018) tarafından yapılmış çalışmada, İstanbul ilinde yaşıyan bireylerin finansal okuryazarlık, finansal eğitim ve finansal erişim düzeyinin belirlenmesi ve katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyi ile demografik özellikleri açısından farklılıkların olup olmadığı analiz edilmiştir. Araştırma İstanbul ilinde ikamet eden ve finansal tüketici vasfına sahip olan 317 kişiye anket çalışması uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların finansal okuryazarlık seviyeleri düşüktür. Ayrıca finansal eğitim konusunda ve finansal erişim noktasında da tatmin edici bir sonuç elde edilememiştir. Çeşitli demografik özellikler kapsamında her üç değışkende de anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Genel olarak çalışma kapsamındaki bireylerin finansal okuryazarlıklarının düşük olduğı söylenebilir. Finansal ürün kullanımı noktasında en çok karşı karşıya kaldıkları bankacılık ürünleri hariç diğerk finansal ürünlerin kullanımında bilgisizliğin neden olduğı sıkıntıların mevcudiyeti tespit edilmiştir. Demografik özellikler açısından bakıldığında yaş değışkeni ve eğitim durumları ile finansal okuryazarlık boyutunda farklılık olduğı görülmektedir. Cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Demirkan (2019), üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular arasında; finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaş, cinsiyet, hane halkı gelir düzeyi, annenin ve babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmişken; öğrencilerin buldukları sınıf ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta olduğunu tespit etmiştir. Çalışma kapsamında ele alınan hipotezler şu şekildedir; öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları, cinsiyetleri, okudukları sınıf, hane halkı gelir düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığıdır. Hipotezler test edildikten sonra sadece öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile buldukları sınıf arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.

Güneş (2019) tarafından yapılan çalışmada, Kayseri ile Sivas illerinde yaşıyan bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı olarak ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Kayseri ve Sivas'ta yaşıyan 804 bireye finansal bilgi ve bu seviyeye bağılı olarak nasıl finansal kararlar aldıkları ve bu finansal okuryazarlık seviyesinin bireylerin tutum ve davranışlarını nasıl etkilediğı ölçülmüştür. Araştırma, Kayseri ve Sivas illerinde yaşıyan bireylerin finansal okuryazarlıklarının düşük olduğunu ve bireylerin bu durumla ilgili bilinçli olmadıklarını ortaya koymaktadır. Araştırmanın hipotezleri incelendiğinde, Kayseri ve Sivas illerinde yaşıyan bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile cinsiyet, yaş, aylık gelir, meslek grubu ve eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca finansal bilgi ile finansal davranış arasında anlamlı bir ilişki olduğuna ve finansal tutum ile finansal davranış arasında da anlamlı bir ilişki bulunduğı belirlenmiştir.

3. METODOLOJİ

3.1. Amaç, Model ve Hipotezler

Bu çalışmada amaç, Kastamonu Üniversitesinde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık durumlarının tespit edilmesi ve demografik özelliklerinin finansal okuryazarlık düzeyine etkisini belirlemektir. Ek olarak, ankete katılan öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre başarılı-başarısız olarak sınıflandırılacak ve bireylerin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında bir ilişki olup olmadığı istatistiki metotlar yardımıyla test edilecektir. Kastamonu Üniversitesinde okuyan öğrencilerin finansal davranış, bilgi ve finansal tutumlarını tespit etmek amacıyla aşağıdaki hipotezler kurulmuştur ($\alpha=0,05$);

Hipotezler

- H₁: Öğrencilerin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₂: Öğrencilerin yaşları ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₃: Öğrencilerin okudukları sınıf ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₄: Öğrencilerin öğrenim türleri ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₅: Öğrencilerin genel not ortalaması ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₆: Öğrencilerin mezun oldukları lise türü ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₇: Öğrencilerin çalışma durumu ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₈: Öğrencilerin annesinin eğitim seviyesi ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₉: Öğrencilerin babasının eğitim seviyesi ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₁₀: Finansal tutum ile finansal davranış arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H₁₁: Finansal bilgi ile finansal davranış arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.2. Ana kütle ve Örneklem

Çalışmanın ana külesini, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Bankacılık ve Finans öğrencileri oluşturmaktadır. Kastamonu Üniversitesi öğrenci işleri daire başkanlığından alınan verilere göre Bankacılık ve Finans I. ve II. öğretim toplam öğrenci sayısı 365'dir. Çalışmada ana kütleye ulaşmak zaman ve maliyet yönünden zorluklar oluşturacağından, istatistiksel yöntemler kullanılarak ana kütle temsil etme niteliğine sahip bir örneklem oluşturulmuştur.

Basit rastgele örnekleme yöntemi ile oluşturulan örneklem hacminin belirlenmesinde aşağıdaki formül kullanılmıştır (Yıldız, Akbulut, Bircan, 2002, s.142);

$$n = \frac{N \times z_{\alpha/2}^2 \times \hat{p} \times \hat{q}}{((N-1) \times d^2) + (z_{\alpha/2}^2 \times \hat{p} \times \hat{q})} \quad (1)$$

Formülde;

N: Ana kütle hacmini,

α : Önem seviyesini,

$z_{\alpha/2}$: İstenen ihtimal düzeyi için z değerini,

p: Örnek oranını,

q: 1-q değerini,

d: Tahmin edilecek örnek değeri ile hesaplanan örnek değeri arasındaki sapma miktarını ifade etmektedir.

- (1) numaralı formül yardımıyla hesaplandığı zaman %95 güven aralığında 188 geçerli anket ana kütleyi temsil etme yeteneğine sahiptir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmanın veri toplanması ve analizi kısmında; Aktinson ve Messy (2012), Cihangir ve Ergin (2015), Aksoylu ve diğerleri (2017) ve Güneş (2019) tarafından yapılan çalışmalarda kullanılan anketteki ölçek ve boyutları ele alınmıştır. Temel düzeyde finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek için geliştirilen finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek için kullanılan anketlerden ve başlıklardan yararlanılmıştır.

OECD tarafından bireylerin finansal bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik geliştirilen çekirdek anket; uzmanlık bilgisi gerektirmeyecek şekilde finansal okuryazarlık konularını içermektedir. Aktinson ve Messy (2012) çalışmasında OECD bünyesinde yapılan çalışmalardan oluşan ve OECD bünyesinde kurulan INFE tarafından farklı alt yapı seviyelerine ait bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerini anlamak için geliştirilen bu ölçekte, ankette yer alan temel düzeyde finansal okuryazarlığı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu anlamda; bölme işlemi, basit faiz, bileşik faiz, finansal çeşitlendirme, enflasyon, finansal çeşitlendirme, paranın zaman değeri, risk ve getiri başlıkları üzerine sorular hazırlanmıştır. Bunlara uygun şekilde ölçekler geliştirilmiş ve oluşturulmuştur. Ölçeğin birinci bölümünde demografik özellikler, ikinci bölümde ise finansal kavramlar ve finansal okuryazarlık ile ilgili sorular yer almaktadır. Bu ankette, yüz yüze görüşme tekniği ve online soru şeklinde uygulanmış olup veriler bu şekilde elde edilmiştir.

Geçerlilik, temsil edilmesi istenen gerçekliğin tam olarak temsil edilebilmesidir (Yumlu, 1994, s.81). Sosyal bilimlerde tutum, kanı gibi gözlenmesi doğrudan mümkün olmayan kavramların ölçülmesinde, araştırma sonuçlarının doğrudan karşılaştırılabileceği ve böylece geçerliliğin test edilebileceği objektif sonuçlar bulmak zordur. Kastamonu Üniversitesi Bankacılık ve Finans I. ve II. Öğretim toplam öğrenci sayısı 365 olup; öğrencilere uygulanan bu anket sonucunda, birden fazla işaretleme ve eksik doldurmalar neticesinde 264 geçerli anket üzerinden veriler istatistiki olarak analiz edilmiştir. İstatistik analiz sonucunda 264 öğrenciye uygulanan anket sonucunda %72'lik gibi bir sayıya ulaşmamız çalışmamızın geçerliliğini korumaktadır.

4. BULGULAR

Bu çalışmanın, birinci bölümünde; ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri olan cinsiyet, yaş gibi özelliklere yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde ise finansal okuryazarlık başarı düzeylerini ölçmeye yönelik bulgular elde edilmiş ve ortaya çıkan istatistiki bulgulara yer verilmiştir. Ek olarak öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı seviyeleri ile demografik özellikleri arasında bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemek amacıyla veriler ki-kare analizi yardımıyla analiz edilmiş olup, finansal tutum ve bilgi ile finansal okuryazarlık arasında ilişki olup olmadığı elde edilen sonuçlara ilişkin istatistiki veriler verilmiştir.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde SPSS 22 paket programından yararlanılmıştır. Bu çalışmada, kurulan hipotezlerin (H_1, H_2, \dots, H_{11}) test edilmesinden önce güvenilirlik analizinin yapılması gerekmektedir. Kullanılan bir ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesinde alfa katsayısı (Cronbach's Alpha) yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Cronbach alfa likert tipli ölçeklerde kullanılmaktadır. Cronbach alfa değeri aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Yıldız ve Uzunsakal, 2018, s. 19).

$0 < \alpha < 0.40$ güvenilir değil

$0.40 < \alpha < 0.60$ düşük güvenilirlikte

0.60 < α < 0.80 oldukça güvenilir
0.80 < α < 1.00 ise yüksek güvenilirlikte

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Cronbach's Alfa
,847

Sonuçlara göre öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin verilerin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alfa değeri % 84,7 olarak belirlenmiştir. Bu durumda verilerimizden elde ettiğimiz sonuçlara göre Cronbach Alfa değerimiz %84,7 çıktığı için yüksek güvenilirlikte olduğunu söyleyebiliriz.

Anketin ilk kısmında öğrencilerin; yaş, cinsiyet, sınıf, öğrenim türü, genel ağırlıklı not ortalaması, mezun olunan lise türü ile ilgili bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	Frekans	%	Öğrenim Türü	Frekans	%
Kadın	162	61,4	I. Öğretim	145	54,9
Erkek	102	38,6	II. Öğretim	119	45,1
Toplam	262	100	Toplam	264	100
Yaş Grubu	Frekans	%	Bulunduğu Sınıf	Frekans	%
19 ve Altı	43	16,3	1. Sınıf	65	24,6
20-23 Arası	208	78,8	2. Sınıf	91	34,5
24 ve Üzeri	13	4,9	3. Sınıf	108	40,9
Toplam	264	100	Toplam	264	100
			Genel Ağırlıklı Not Ortalaması	Frekans	%
Mezun Olunan Lise Türü	Frekans	%	1,99 ve Altı	41	15,5
Meslek Lisesi	87	33,0	2,00- 2,49 Arası	97	36,7
Anadolu/ Fen Lisesi	106	40,2	2,50- 2,99 Arası	86	32,6
Düz Lise	51	19,3	3,00- 3,49 Arası	30	11,4
Diğer	20	7,6	3,50 ve Üzeri	10	3,8
Toplam	264	100	Toplam	264	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin 162'si (%61,4) kadın, 102'si (%38,6) erkektir. Bu öğrencilerin 43'ü (%16,3) 19 yaş ve altı, 208'i (%78,8) 20-23 yaş arası, 13'ü (%4,9) ise 24 yaş ve üzeri yaş aralığındadır. Öğrencilerden 65'i (%24,6) 1. sınıf, 91'i (%34,5) 2.sınıf, 108'i (%40,9) 3.sınıf öğrencisidir. Görüldüğü gibi henüz 4. sınıf öğrencisi bulunmamaktadır. Öğrencilerin öğrenim türleri açısından 145 (%54,9) I. öğretim, 119'u (%45,1) ise II. öğretimdir. Genel ağırlıklı not ortalamaları (GANO) açısından ise 2,00-2,49 not aralığında 97 (%36,7), 2,50- 2,99 aralığında ise 86 (%32,6) öğrenci bulunmaktadır. Bu not aralığındaki öğrencilerin sayısı, toplam öğrenci sayısının yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Mezun olunan lise türünde ise; 87'si (%33) Meslek lisesi, 106'sı (%40,2) Anadolu/Fen lisesi, 51'i (%19,3) Düz lise ve 20'si (%7,6) diğer liselerden mezun olmuş öğrencilerdir.

Anketin bu bölümünde bireylere, finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmeye ilişkin bilgi düzeyi ile ilgili konular hakkında çoktan seçmeli sorular yöneltilmiştir. Bireylerin vermiş oldukları cevapların dağılımına ilişkin elde edilen frekans analizi sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlıkla İlgili Sorulara Verilen Cevaplara İlişkin Dağılım

Sorular (Konular)	Doğru Cevap Verenler		Yanlış Cevap Verenler	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Basit Bölme	172	65,2	92	34,8
Paranın Zaman Değeri	206	78,0	58	22,0
Ödenen Faiz	217	82,2	47	17,8
Basit Faiz	186	70,5	78	29,5
Bileşik Faiz	149	56,4	115	43,6
Risk-Getiri İlişkisi	184	69,7	80	30,3
Enflasyon	187	70,8	77	29,2
Finansal Çeşitlendirme	120	45,5	144	54,5

Tablo 3’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin dağılımlarını incelediğimizde finansal okuryazarlıkla ilgili soruları tümünün yanıtladığı görülmüştür. Öğrenciler tarafından basit faiz, ödenen faiz, paranın zaman değeri, risk- getiri ilişkisi, enflasyon gibi konuların en çok doğru yanıtlanan sorular olduğu finansal çeşitlendirmenin ise en düşük oranla doğru yanıtlanan sorular olduğu görülmektedir.

Katılımcıların finansal okuryazarlıkla ilgili sorulara vermiş oldukları doğru cevapların sayıları göz önünde bulundurularak finansal okuryazarlık başarı grupları oluşturulmuştur. Bu bağlamda, 4 veya daha az sayıda soruya doğru cevap verenler başarısız; 5 veya daha fazla soruya doğru cevap verenler ise başarılı olarak nitelendirilmiştir. Katılımcıların finansal okuryazarlık başarı durumları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Genel Başarı Durumu

Finansal Okuryazarlık Başarı Durumu	Frekans	Yüzde
Başarılı	186	70,5
Başarısız	78	29,5
Toplam	264	100

Tablo 4’te de görüldüğü üzere anketin diğer kısmındaki finansal okuryazarlıkla ilgili soruların büyük çoğunluğuna doğru cevap verebilen katılımcılar (%70,5) gibi büyük orana sahiptir. Bu bilgiler ile bireylerin finansal okuryazarlık konusundaki başarı düzeyleri ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla veriler “Ki-Kare Bağımsızlık” yöntemiyle analiz edilmiştir.

Bu testte her bir demografik özellik için hipotezler aşağıdaki gibi kurulmuştur;

H_0 : Bireylerin demografik özelliklerine göre başarı durumları birbirinden bağımsızdır,

H_1 : Bireylerin demografik özelliklerine göre başarı durumları birbirlerine bağımlıdır,

Bu hipotezler kurulduktan sonra Ki-Kare Bağımsızlık Testinde χ^2 istatistiği aşağıdaki formül yardımı ile bulunur;

$$\chi^2 = \sum \frac{(g_{ij} - b_{ij})^2}{b_{ij}}$$

(2)

(2) Formülünde;

g_{ij} : i. sıra j. sütundaki gözlenen değeri ve

b_{ij} : i. sıra j. sütundaki beklenen değeri ifade etmektedir.

Beklenen değer aşağıdaki formül yardımı ile hesaplanır;

$$b_{ij} = \frac{r_i \cdot c_j}{T}$$

(3)

(3) Formülünde;

r_i : i. sıra toplamını,

c_j : j. sıra toplamını ve

T: genel toplamı ifade etmektedir.

Ki-kare analizinin uygulanmasında SPSS programından yararlanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen veriler Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Başarı Seviyeleri ile Demografik Özelliklerine İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları

Demografik Değişkenler	Başarılı		Başarısız		χ^2	p	İlişki Derecesi	
	f	%	f	%			ϕ^c	p
Cinsiyet								
Kadın	102	63	60	37	11,541	,067	,219	,067
Erkek	58	57	44	43				
Yaş Grubu								
19 ve altı	18	42	25	58	6,311	,059	,316	,059
20-23	62	30	146	70				
24 ve üstü	9	69	4	31				
Sınıf								
1.	34	52	31	48	52,346	,000	,461	,000
2.	47	51	41	49				
3.	72	67	36	33				
Öğrenim Türü								
1. Öğretim	109	75	36	25	82,123	,000	,474	,000
2. Öğretim	61	51	58	49				
Genel Not Ortalaması								
1,99 ve altı	16	39	25	61	5,761	,004	,208	,004
2,00- 2,49	30	31	67	69				
2,50- 2,99	57	66	29	34				
3,00- 3,49	21	70	9	30				
3,50 ve üzeri	6	60	4	40				
Mezun Olunan Lise Türü								
Meslek Lisesi	24	28	63	72	72,891	,000	,456	,000
Anadolu/Fen Lisesi	38	36	68	64				
Düz Lise	31	61	20	39				
Diğer	9	45	11	55				
Çalışma Staj Yapma Durumu								
Muhasebe/Finans ile ilgili bir işte çalışıyorum/staj yapıyorum	9	75	3	25	14,430	,009	,215	,009
Muhasebe/Finans ile ilgili olmayan bir işte çalışıyorum/staj yapıyorum	5	26	14	74				
Çalışmıyorum/staj yapmıyorum	101	43	132	57				
Annenizin Eğitim Seviyesi								
Lise Altı	81	66	41	34				

Lise	71	87	11	13	17,483	,008	,234	,008
Yüksekokul	28	67	14	33				
Fakülte	6	55	5	45				
Yüksek Lisans ve Üzeri	4	57	3	43				
Babanızın Eğitim Seviyesi								
Lise Altı	47	56	37	44	68,367	,000	,387	,000
Lise	25	33	50	67				
Yüksekokul	47	70	20	30				
Fakülte	14	54	13	46				
Yüksek Lisans ve Üzeri	4	33	8	67				

Tablo 5’de görüldüğü gibi, öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı seviyeleri ile cinsiyet ($p=0,067>\alpha=0,05$) ve yaş grubu ($p=0,059>\alpha=0,05$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. H_1 ve H_2 hipotezleri reddedilir; yani Kastamonu Üniversitesinde Bankacılık ve Finans öğrencilerinin finansal okuryazarlık başarı seviyeleri ile cinsiyet ve yaş grubu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı seviyeleri ile bulunduğu sınıf ($p=0,000<\alpha=0,05$), öğrenim türü ($p=0,000<\alpha=0,05$), genel not ortalaması ($p=0,004<\alpha=0,05$), mezun olunan lise türü ($p=0,000<\alpha=0,05$), çalışma/staj yapma durumu ($p=0,009<\alpha=0,05$), annelerinin eğitim seviyesi ($p=0,008<\alpha=0,05$), babalarının eğitim seviyesi ($p=0,000<\alpha=0,05$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu durumda $H_3, H_4, H_5, H_6, H_7, H_8, H_9, H_{10}$ hipotezleri $\alpha=0,05$ için kabul edilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Finansal Tutum ile Finansal Davranışlarına İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları

	χ^2	p	İlişki Miktarı (%)
Finansal Tutum ile Finansal Davranış (H_{11})	19,621	,000	,245

Tablo 6’daki sonuçlara bakıldığında, finansal tutum ile finansal davranış arasında ($p=0,000<\alpha=0,05$) istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yani H_{11} hipotezi kabul edilmiştir. Finansal tutum finansal davranışı etkilemektedir. Cramer’s V değeri incelendiğinde ise finansal tutum ile finansal davranış arasında %24,5’lik bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Finansal Bilgi ile Finansal Davranışlarına İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları

	χ^2	p	İlişki Miktarı (%)
Finansal Bilgi ile Finansal Davranış (H_{12})	16,359	,000	,342

Tablo 7’deki sonuçlara bakıldığında, finansal bilgi ile finansal davranış arasında ($p=0,000<\alpha=0,05$) istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yani H_{12} hipotezi kabul edilmiştir. Finansal bilgi finansal davranışı etkilemektedir. Cramer’s V değeri incelendiğinde ise finansal bilgi ile finansal davranış arasında %34,2’lik bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

Finansal okuryazarlık, bireylerin gelirlerini, birikim ve yatırımlarını mantıklı bir şekilde değerlendirerek, sahip oldukları bütçeleri doğrultusunda yönetebilme yeteneği ve bu yetenekleri amaçları ve planları doğrultusunda kullanabilmeleridir. Yapılan bu çalışmada amaç; Kastamonu Üniversitesinde Bankacılık ve Finans öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumlarının belirlenmesi, demografik özelliklerin finansal okuryazarlık seviyesi ile olan ilişkinin incelenmesi ve öğrencilerin finansal tutum, bilgi ile finansal davranış arasındaki ilişkinin yönü tespit edilmesidir. Bu çalışmada Kastamonu Üniversitesinde Bankacılık ve Finans öğrencilerinden 264 öğrenciyle yüz yüze görüşme yöntemi olan anket uygulanmıştır.

Bulgular incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili soruların tümünü yanıtladığı görülmüştür. Öğrenciler tarafından basit faiz, ödenen faiz, paranın zaman değeri, risk- getiri ilişkisi, enflasyon gibi konuların yüksek oranda doğru yanıtlanan sorular olduğu, finansal çeşitlendirmenin ise düşük oranda doğru yanıtlanan sorular olduğu görülmektedir. Finansal çeşitlendirme ile ilgili sorulara yanlış cevap verenlerin sayısının doğru cevap verenlerin sayısının yarısından fazlası (%54,5) olduğu gözlenmektedir. Bu bulgularımızla ilişkili olarak daha önce yapılmış olan Güneş (2019) çalışmasında da benzer sonuçların olduğunu görmekteyiz. Bu iki çalışmada bireylerin finansal çeşitlendirme konusunda başarısız olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmalara ek olarak bir başka benzer çalışma sonuçlarına da Contuk’ un öğrencilerin temel düzeyde

faiz, enflasyon, yatırım bilgisi gibi sorulara doğru yanıtlarının daha fazla olduğunu tespit ettiği çalışmada rastlamaktayız. Yine benzer bir çalışma olan ve Mevsim (2016) tarafından yapılan çalışmada da temel düzeyde finansal okuryazarlık seviyesini ölçmek için kullanılan sorularda %85,1 gibi yüksek bir oranla benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışmamızda üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri %70,5 gibi oldukça yüksek bir seviyededir. Bizim bulgularımızla benzer sonuçları veren Özdemir ve diğerleri (2015) tarafından yapılan çalışmada da %58,8 ile finansal okuryazarlık başarı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Fakat bizim sonuçlarımızın aksine literatürde daha önce yapılmış çalışmalarda; Stanculescu (2010), Lusardı ve Mitchell (2011) ve Atkinson ve Messy (2012), Saraç (2014), Kılıç ve diğerleri (2015) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık başarı düzeylerinin oldukça düşük seviyelerde olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında cinsiyet ve yaş dışında olan diğer özellikler arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bizim yaptığımız çalışmayı destekleyen çalışmalar bulunmaktadır; Tuna ve Ulu (2016) çalışmalarında finansal okuryazarlık seviyeleri ile öğrencilerin cinsiyetine, yaşına ve sınıfına göre farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Er ve Taylan (2017) yapmış oldukları çalışma ile de finansal okuryazarlık düzeyleri ile öğrencinin okuduğu lise türü, cinsiyeti ve okuduğu sınıfa göre farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. En son olarak ise, Aksoylu ve diğerleri (2017) yılında yaptıkları çalışmalarında da bizim çalışmamıza yakın sonuçlar elde ettikleri olduğu görülmektedir. Yani öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile tüm demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmamızda kadınların finansal okuryazarlık konusunda erkeklerden daha başarılı olduğu gözlenmektedir. Benzer sonuçları literatürde de görebilmekteyiz. Barış (2016) tarafından yapılan çalışmada kadınların finansal okuryazarlık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir. Çalışmamızda yaş gruplarında 20-23 yaş arası (%70) ile daha başarısız, 24 ve üzeri yaş grubunda olan öğrencilerde (%69) ile daha başarılı olarak gözlemlenmiştir. Öğrenim türlerine göre ise I. öğrenim (%75) II. öğrenime göre (%51) daha başarılıdır. Anne ve Babanın öğrenim düzeyleriyle olan ilişki incelendiğinde yüksekokul mezunu olan ebeveynlerin finansal okuryazarlık seviyesinde daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bizim bulduğumuz sonuçların aksine Demirkıran (2019) çalışmasında bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaş, cinsiyet, hane halkı gelir düzeyi, anne ve babanın gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını tespit etmiştir. Yapılan benzer başka bir çalışmada Mevsim (2016), Danışman, Sezer ve Gümüş (2016) bizim bulduğumuz sonuçların aksine erkeklerin finansal okuryazarlık düzeyleri konusunda kadınlardan daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Öğrencilerin finansal tutum ile finansal davranışları arasındaki ilişki ve finansal bilgi ile finansal davranışları arasındaki ilişkinin ($p=0,000<\alpha=0,05$) istatistiki açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada, öğrencilere daha çok finans ve finansa dayalı eğitimler ve dersler verilerek finansal okuryazarlıkla ilgili eksikliklerinin giderilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızın sonuçlara paralel olarak Güneş (2019) tarafından yapılan çalışmada, finansal davranış ile finansal tutum arasında ve finansal bilgi ile finansal davranış arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Fakat bu bulguların aksine sonuçlar literatürde mevcuttur; Çam ve Çam (2016) tarafından yapılan çalışmada finansal davranış ile finansal tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını tespit etmişlerdir. Yine aynı şekilde Barmaki (2015) tarafından yapılan çalışmada finansal davranışlar ile finansal tutumlar arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Bizim çalışmamızın sonuçları ile literatürde yapılan çalışmalar arasında benzer sonuçlar görülmekle beraber farklılıklarda bulunmaktadır. Bizim çalışmamızda finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrencilerin cinsiyet ve yaş grubu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; fakat buldukları sınıf, öğrenim türü, genel ağırlıklı not ortalaması, mezun olunan lise türü, çalışma/staj yapma durumu, anne ve baba eğitim seviyesi ile arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna varılmıştır. Saraç (2014)'ın yapmış olduğu çalışmada hipotezlerinin bazıları benzer sonuçlar vermiştir. Cinsiyet, yaş, eğitim ve sınıfa göre finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Barmaki (2015) tarafından yapılan çalışmada ele alınan hipotezlerin sonuçları şu şekildedir; öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi ile öğrenim gördükleri sınıf, öğrenim gördükleri ana alan ve öğrenim gördükleri fakülte arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiş; öğrencilerin

finansal okuryazarlık düzeyi ile cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi, aylık hane halkı geliri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Mevsim (2016)'in yapmış olduğu çalışma kapsamında ele alınan hipotez sonuçları ise şu şekildedir; finansal okuryazarlık başarı düzeyleri ile öğrencilerin okumuş oldukları sınıf ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Demirkan (2019)'ın yaptığı çalışma kapsamında ele alınan hipotezler; öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları, cinsiyetleri, okudukları sınıf, hane halkı gelir düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığıdır. Hipotezler test edildikten sonra sadece öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile buldukları sınıf arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Güneş (2019)'ın çalışmasında araştırma hipotezlerinin sonuçları incelendiğinde, Kayseri ve Sivas illerinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile cinsiyet, yaş, aylık gelir, meslek grubu ve eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Finansal tutum ile finansal davranış arasındaki ilişki çalışmamızda test edilmiş olup; finansal tutum ile finansal davranış arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bizim çalışmamızı destekleyici sonuçlar literatürde bulunmaktadır. Bunlardan Barmaki (2015) öğrencilerin finansal tutumlar ile finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin finansal tutumları ile finansal davranışları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Güneş (2019) ise finansal bilgi ile finansal davranış arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve finansal tutum ile finansal davranış arasında da anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

Bu kapsamda yapılan eğitimler ve dersler bireylerin ve toplumun refahını arttırarak gelecek nesillerde ortaya çıkabilecek olası fırsatlar ile ülke ekonomisine sürdürülebilir katkıda bulunacaktır. Finansal bilgi düzeyi arttırılarak bireylerin ekonomik refahı gelişecek ve finansal piyasalardaki şeffaflık artacak, bununla birlikte bilgi kirliliği azalacaktır. Bundan sonra finansal okuryazarlıkla ilgili yapılacak çalışmalar, daha farklı ve daha çok üniversitede uygulanarak, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Abdullah, M., A. ve Chong, R. (2014). Financial Literacy: An Exploratory Review of the Literature and Future Research. *Journal of Emerging Economies and Islamic Research*, 3(2), 1-9.
- Adeleke, T. (2013). The Effects of Gender and Gender Role on the Financial Literacy of College Students Wilmington. *North Carolina: Oklahoma State University*, July, 1-78.
- Aksoylu, S., Boztosun, D., Altınışik, F., Baraz, E. H. (2017). "A Baseline Investigation of Financial Literacy Levels: The Case of Kayseri Province". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 75, 229-246.
- Atkinson, A. - Messy, F. - A. (2012). Measuring Financial Literacy: Results of the OECD INFE Pilot Study. *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*, No. 15, OECD Publishing, Paris.
- Barış, S. (2016). Finansal Okuryazarlık Ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3 (2), 13 – 38.
- Barmaki, N. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile ve Tüketici Bilimleri. Ankara.
- Bayrakdaroğlu, A. ve Bilge, S. (2018). Finansal Eğitimin Finansal Okur-Yazarlık Üzerindeki Etkisi: Muğla İlinde Kadınlara Yönelik Bir Araştırma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 42(19), 97-119.
- Boisclair, D., Lusardi, A. and Michaud, P., C. (2017). Financial Literacy and Retirement Planning in Canada. *Journal of Pension Economics & Finance*, 3(16), 277-296.
- Cihangir, M. ve Ergin, E. (2015). Finansal Okuryazarlığın Temel Düzeyde İncelenmesi: Osmaniye İlinde Ankete Dayalı Bir Araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 13, 492-511.
- Contuk, Y., F. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Durumunu Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 77, 115-136.
- Çam, H. ve Çam, A. V. (2016). Finansal Okuryazarlığın Mobil Bankacılık Kullanımındaki Rolü: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bir Araştırma. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 1(3): 98-105.

- Danışman, E., Sezer, D. ve Gümüş, U., T. (2016). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 2(26), 1-37.
- Demirkan, T. (2019). *Kırıkkale Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Araştırma*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı. Kırıkkale.
- Durmuşkaya, S. ve Kavas, Y., B. (2018). Akademik Gelişim ve Finansal Okuryazarlık Arasındaki İlişkinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 3(25), 925-939.
- Er, B. ve Taylan, A., E. (2017). Lise Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(7), 297-317.
- Güneş, E. (2019). *Bireylerin Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Kayseri ve Sivas İli Örneği*. Kayseri Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kayseri.
- Haydari, A. N. (2018). *Bireylerin Finansal Okuryazarlık, Finansal Eğitim ve Finansal Erişim Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: İstanbul İli Örneği*. Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Muğla.
- Huston, S., J., (2010). Measuring Financial Literacy, Journal of Consumer Affairs. *The Journal Of Consumer Affairs*, 2(44), 296-316.
- Kılıç, Y., Ata, H. A. ve Seyrek, G. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 66, 129-150
- Lusardi, A. ve Mitchell, O., S. (2011). Financial literacy and retirement planning in the United States. *Journal of Pension Economics & Finance*, 4(10), 509-525.
- Madzan, N., S. ve Tabiani, S. (2013). The Impact of Financial Literacy on Individual Saving: an Exploratory Study in the Malaysian Context. *Transformations in Business & Economics*, 12(1). 41-55.
- Mevsim, L. T. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Erzincan Üniversitesi Örneği*. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Erzincan.
- Mourine, A., Ambrose, J. ve Fredrick, N. (2017). "Financial Literacy and Financial Preparedness for Retirement among Permanent and Pensionable Employees in State Owned Corporations in Nairobi, Kenya". *International Journal of Business and Social Science*, 11(8), 68-82.
- Özdemir, A., Temizel., Sönmez, H., ve Er, F. (2015). Financial Literacy Of University Studens: A Case Study For Anadolu University, Turkey. *International Journal Of Management Economics and Busisness*, Vol. 11, Issue 24, 97-109.
- Saraç, E. (2014). *Finansal Okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Çalışma*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Kütahya.
- Stanculescu, M. S. (2010). Analysis of the Financial Literacy Survey in Romania and Recommendations. *Journal of Student Financial Aid*, 17(1): 3
- Şamiloğlu, F., Kahraman, Y., E. ve Bağcı, H. (2016). Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama. 3. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi (ICAFR 16) Özel Sayısı*, 308-318.
- Taft, M., K., Hosein, Z., Z., and Mehrizi, S., M., T. (2013). The Relation between Financial Literacy, Financial Wellbeing and Financial Concerns. *International Journal of Business and Management*, 11(89), 63-75.
- Tuna, G. ve Ulu, M., O. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. 3. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi (ICAFR 16) Özel Sayısı*, 128-141.
- Yardımcıoğlu, M. ve Yörük, A. (2016). Türkiye'deki Finansal Okuryazarlığın ve Finansal Farkındalığın Durumu. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 9 (2), 173-208.
- Yıldız, Necati, Ömer Akbulut ve Hüdaverdi Bircan, İstatistiğe Giriş, Üçüncü Baskı, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2002.
- Yıldız, D. ve Uzunsakal, E. (2018). Alan Araştırmalarında Güvenilirlik Testlerinin Karşılaştırılması ve Tarımsal Veriler Üzerine Bir Uygulama. *Uygulamaları Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 14-28.

Yumlu, K. (1994). *Kitle İletişim Kuram ve Araştırmaları*, İzmir: Nam Basım Ltd.

Xu, L. and Zia, B. (2012). Financial Literacy Around the World: An Overview of the Evidence with Practical Suggestions for the Way Forward. *The World Bank Policy Research Working Paper*, No. 6107.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

The aim of this study is to investigate students' levels of financial literacy, financial knowledge and financial attitude. The relationship between demographic characteristics and financial literacy levels was investigated with chi-square analysis.

Methodology

In this study, a comprehensive literature search was carried out on financial literacy. The demographic data were analyzed with the questionnaire applied to the students, and then the chi-square analysis of the relationship between demographic characteristics and financial literacy levels was applied and then the relationship between financial knowledge, attitude and financial behavior was examined. The survey questions used in the study of Aktinson & Messy (2012), Cihangir & Ergin (2015), Aksoylu et al. (2017) and Güneş (2019) were taken as the basis while the questionnaire was created. In addition, survey questions developed by other researchers have also been used. Another survey was also developed by OECD to measure the financial knowledge level of individuals and financial literacy. In this sense, questions were prepared on the headings of dividing, simple interest, compound interest, financial diversification, inflation, financial diversification, time value of money, risk and return. Scales have been developed accordingly. In the first part of the scale demographic characteristics, in the second part the financial concepts and questions about financial literacy were measured. In this questionnaire, face to face interview technique was applied and the data were obtained in this way.

Findings

Research data were analyzed with SPSS 22 program. Cronbach alpha coefficient of the scale was found as .847 which can be claimed to be high for the Cronbach alpha value. When the findings were examined, it was seen that the ratio of the students participating in the research answered all the questions about financial literacy. It was seen that students correctly answered questions in terms of simple interest, interest paid, time value of money, risk-return relationship and inflation, and financial diversification is the most correctly answered question. It was observed that the number of wrong answer to the questions about financial diversification was more than half (54.5%). It was concluded that there was a significant relationship between demographic characteristics and financial literacy levels of the students. In this context, it was observed that female students were more successful in financial literacy than male students. It was observed that students in the age groups between 20-23 years (70%) were more unsuccessful while students in the age group of 24 and over (69%) were more successful.

According to the types of education, I. education (75%) II. education (%51) It is more successful than education. When the relationship between parents' education levels and financial literacy was examined, it was concluded that their parents who were graduates of college were more successful in financial literacy. The relationships between financial knowledge, financial attitude and financial behavior were found to be statistically significant ($p < .05$).

The concepts of financial literacy in the are as follows:

- Family budget and importance
- Financial education
- Effective use of resources
- Financial information
- Investment expense
- Financial investment horizon
- Financial risk diversification
- Conjectural development prediction
- Venture capital
- Financial information equipment

The financial literacy is mainly in the learning field of “Production, Distribution and Consumption” and aims to achieve economic literacy skills, conscious consumerism, economic

comparisons and entrepreneurial achievements.

Conclusion and Discussion

Today, where economic developments are happening rapidly, individuals now aim to use money better and competently. Financial literacy refers to the minimum level of financial theoretical knowledge, the ability to recognize and apply financial products. Increasing the level of financial literacy of individuals not only solve the daily financial problems but also contributes to the efficiency of the financial system. Increasing financial literacy level enables individuals to make financial decisions correctly. Individuals who make the right financial decisions will prevent financial losses arising from faulty investments and increase their economic prosperity as they will increase their earnings. It is possible for individuals to increase their welfare by using financial resources effectively, managing their money and making future plans. Making informed decisions on financial issues and financial awareness has made financial literacy one of the current and important issues at national and international level. In this study, information about how to transfer the resources to financial information and how to select these resources correctly and how to use them was examined. Financial literacy deficiencies need to be solved by giving students more education and courses based on finance. The education and courses conducted within this scope will increase the welfare of individuals and society and will contribute to the national economy in a sustainable way with possible opportunities in future generations. By increasing the level of financial knowledge, economic welfare of individuals will be improved and transparency in financial markets will be increased, and information pollution will be reduced.